

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

Ro'yxatga olindi:

№ BD-60811500 – 2.05

“23” 08 2024 yil

“TASDIQLAYMAN”

O'quv ishlari bo'yicha prorektor
professor

Elmurodov A.A.

“29” 08 2024

**IPAKCHILIK ASOSLARI FANINING
ISHCHI O'QUV DASTURI (SILLABUSI)
(Sirtqi ta'lim 3-bosqich talabalari uchun)**

Bilim sohasi:	800000	-	Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	810000	-	Qishloq xo'jaligi
Ta'lim yo'nalishi:	60811500	-	Zooinjeneriya (qorako'lchilik)

Fanning ishchi o'quv dasturi (sillabusi) 202_ yilda tasdiqlangan o'quv reja va fan dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

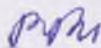
- R.R.Ruzimuradov - SamDVMChBU "Yaylov chorvachiligi, qorako'chilik, asalarichilik va ipakchilik" kafedrasini mudiri, qishloq xo'jaligi fanlari nomzodi
- X.T.Ismatullayev - SamDVMChBU "Yaylov chorvachiligi, qorako'chilik, asalarichilik va ipakchilik" kafedrasini assistenti

Taqrizchilar:

- Soatov U. R - Toshkent davlat agrar universiteti "Umumiy zootexniya va veterinariya" kafedrasini professori, q.x.f.d.
- Sh.Q.Amirov - Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti "Oziq-ovqat xavfsizligi va texnologiyasi" kafedrasini, professori v.b.

Fanning ishchi o'quv dasturi "Yaylov chorvachiligi, qorako'chilik, asalarichilik va ipakchilik" kafedrasini 2024 yil 28 08 dagi "1" - son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

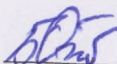
Kafedra mudiri:

R.R.Ruzimuradov.

Fanning ishchi o'quv dasturi "Zooinjeneriya" fakulteti Kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2024-yil 26 "08" dagi "1" -sonli bayonnoma).

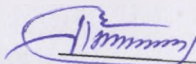
Fakultet kengashi raisi:

O.S.Boymatov

Kelishildi:

**O'quv-uslubiy boshqarma
boshlig'i professor :v.b.**

Ro'ziqulov R.F.

Fan Sillabusi
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va
biotexnologiyalar universiteti

Fan to'g'risida ma'lumot

Fan nomi: Ipakchilik asoslari

Fan shifri: IA2604

Semestr/yil: 5-semestr/2024-2025-o'quv yili

Kafedra: Yaylov chorvachiligi, qorako'chilik, asalarichilik va ipakchilik

Soatlar/kreditlar: 4,0 ECTS (20 auditoriya soati, 100 soat mustaqil ta'lim)

Ma'ruza	Amaliy mashg'ulot	Laboratoriya ishi	Mustaqil ta'lim	Jami
6	6	8	100	120

Fan bo'yicha mashg'ulotlarning joylashuvi:

Auditoriya vaqti: dars jadvaliga asosan

Talablar:

Fan uchun mas'ul kafedra: Yaylov chorvachiligi, qorako'chilik, asalarichilik va ipakchilik

Instruktor to'g'risida ma'lumot

Kafedra joylashgan joyi: SamDVMChBU, 6-o'quv binosi, 619-xona

Telefon: +99899-771-60-63 ish telefoni; mobil: +99899-771-60-63

ismatullacv.hakim82@gmail.com Ish vaqti: Uchrashuvga ko'ra

I. Fanni o'qitishdan maqsad - "Ipakchilik asoslari" fanining o'qitishdan maqsad – talabalarga, ipak qurti biologiyasi, ipak qurti seleksiyasi va urug'chiligi, ipak qurti ekologiyasi, pillalarni qabul qilish va dastlabki ishlov berish, ipak qurtining kasalliklari, tutzorlar tashqil qilishni o'rgatish borasida chorvachilik va agronomiya mutaxassislarini tayyorlashda fundamental tushunchalarni berish. Ipakchilik asoslari fan bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

II. Fanning vazifasi – nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, qurt urug'ini jonlantirish, ekologik omillar: yashash joyi, harorat, namlik, yorug'lik, kichik va katta yoshdagi qurtlarni boqish, qurt boqishda mexanizasiyani qo'llash, sifatli pilla yetishtirish, pillalarni terish texnologiyasi, navlarga ajratish, pillarni qabul qilish va g'umbagini o'ldirish, ipak qurti kasalliklari va ularga qarshi kurashish choralari, ipak qurtining naslchilik va urug' tayyorlash jarayonlarini nazariy-amaliy bilimlarni uzviylik va uzluksizlik o'rgatishdan iborat.

III. Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- ipak qurtining kelib chiqishi, ularning evolyusiyasi, ularning organizmida sodir bo'ladigan morfo-funksional o'zgarishlar, ulardan olinadigan mahsulotlar haqida *tasavvurga ega bo'lishi*;
- ipakchilik yilning fasllari kesimida asrash va parvarishlash, urg'ochilardan urug' olish texnologiyasi, sohalarda olib boriladigan seleksion – naslchilik ishlarini, ularning zoti va zotdorligini aniqlash *ko'nikmalariga ega bo'lish*;

- ipak qurtini boqish agrotexnikasi, seleksiyasi, urug'chiligi, kasalliklari, pllalarni terish, navlarga ajratish, marfalogik belgilari, tutzorlar tashqil qilish, tut daraxtini ko'paytirish, tut darati kasalliklari va zararkunandalarga qarshi ko'rashish *malakasiga ega bo'lishi kerak.*

IV. O'qitish usullari:

Fanni o'qitish jarayonida zamonaviy uslublardan foydalanish, sohadagi muammolarni ta'limning ommaviy shakllari bilan bog'lab, talabalarning nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlab borish lozim. O'quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o'zlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar o'qitishning texnik vositalari, ipakchilik asoslari fani bo'yicha chop etilgan ma'ruza matnlaridan keng foydalanish, talaba bilimini baholash tizimini joriy etish. Ma'ruza mashg'ulotlarida ilg'or pedagogik texnologiyalar foydalaniladi.

"Ipakchilik asoslari" kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.

Tizimli yondoshuv.

Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv.

Dialogik yondoshuv.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish.

Muammoli ta'lim.

V. Fanning tarkibiy tuzilishi:

5.1. "Ipakchilik asoslari" fanidan rejalashtirilgan ma'ruza mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Ma'ruza mashg'ulotlarining:			
№	mavzulari	rejasi	soat
1-modul. Ipak qurti biologiyasi			
1.1	Ipak qurti biologiyasi	1.1.1. Respublikamizda pillachilik tamog'ini yanada rivojlantirish uchun O'zbekiston Respublikasi Prezidentini qarorlari va farmoishi. 1.1.2. Tut ipak qurtining hayvonot olamida tutgan o'rni. 1.1.3. Ipak qurtining turlari va rivojlanish davri. 1.1.4. Ipak qurtini morfologik va anatomik tuzilishi.	2
2-Modul. Ipak qurtini boqish agrotexnikasi			
2.1	Ipak qurtini boqish agrotexnikasi	2.1.1. Qurt boqish mavsumiga tayyorgarlik ko'rish. 2.1.2. Qurt boqishda ishlatiladigan asbob-uskunalar. 2.1.3. Qurt boqish uchun binolarni tayyorlash va ularni jihozlash.	2

Axborot manbaalari

10. www.Ziyo.net.
11. www.uralrti.ru.
12. www.twirpx.com

VIII. Baholash

Talabalarning fanlarni o'zlashtirishi 5 ballik tizimda baholanadi.

5 (a'lo) baho:

Xulosa va qaror qabul qilish;
Ijodiy fikrlay olish;
Mustaqil mushohada yurita olish;
Olga bilimlarini amalda qo'llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

4 (yaxshi) baho:

Mustaqil mushohada yurita olish;
Olga bilimlarini amalda qo'llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

3 (qoniqarli) baho;

Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

2 (qoniqarsiz) baho:

Dasturni o'zlashtirmaganlik;
Fanning mohiyatini bilmaslik;
Aniq tasavvurga ega bo'lmaslik;
Mustaqil fikrlay olmaslik.

29.	Tut daraxti seleksiyasi va uning o'zgaruvchanligi	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish.	4
30.	Tut navlari va ularni tumanlashtirish	Referat yozib, tayyorlash.	4
31.	Oziqa beruvchi tutzorlar tashkil qilish	Adabiyotlardan foydalanib individual topshiriqlarni bajarish.	4
32.	Tutni urug'idan ko'paytirish	Referat yozib, tayyorlash.	4
33.	Tutni vegetativ yo'l bilan ko'paytirish	Internet ma'lumotidan foydalanib, konspekt qilish	4
34.	Tutni qalamcha yo'l bilan ko'paytirish	Internet ma'lumotidan foydalanib, konspekt qilish	4
35.	Tut daraxtining kasalliklari va zararkunandalari ularga qarshi kurash usullari	Adabiyotlardan foydalanib, amaliy topshiriqlarni bajarish.	4
Jami:			100

VII. Adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar

1. Axmedov N. Ipak qurti ekologiyasi va boqish agroteknikasi, Darslik. "Chulpon nomidagi nashryot-matbaa ijodiy uyi" Toshkent, 2014 yil.

2. Axmedov N., Navruzov S. - Ipak qurti urug'chiligi, Darslik. "VORIS-NASHRIYOT" Toshkent, 2014 yil.

3. Axmedov N, Yakubov A, Daniyarov U.- Ipak qurti seleksiyasi, Darslik. "Chulpon nomidagi nashryot-matbaa ijodiy uyi" Toshkent, 2014 yil.

4. Ch.I.Bekkamov., U.T.Daniyarov., N.K.Abdikayumova., N.O.Rajabov – Ipakchilik va tutchilik, Darslik. "Chulpon nomidagi nashryot-matbaa ijodiy uyi" Toshkent, 2018 yil.

Qo'shimcha adabiyotlar

4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.

5 Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.

6. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.

7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.

8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.

9. Ch.I.Bekkamov, E.I.Xamdanova, M.K.Narbaeva, H.T.Ismatullayev – Ipakchilik asoslari, O'quv qo'llanma. "Sano-standart" nashriyoti. Toshkent, 2019 y.

		2.1.4. Qurtxonalarni dezinfekstiyalash. 2.1.5. Barg tayyorlash va saqlash. 2.1.6. Kichik yoshdagi qurtlarni parvarish qilish va katta yoshdagi qurtlarni boqish. 2.1.7. Qurtlarni po'st tashlash (uyu) davrida parvarishlash, siyraklashtirish va g'analash 2.1.8. Qurt boqish usullari. 2.1.9. Takroriy qurt boqish uchun oziqadan foydalanish va takroriy qurt boqish uchun zot hamda duragaylardan foydalanish	
3-Modul. Ipak qurtining kasalliklari va zararkunandalari			
3.1	Ipak qurtining kasalliklari va zararkunandalari	3.1.1. Kasalliklarni tug'diruvchi mikroorganizmlar haqida tushuncha. 3.1.2. Ipak qurtining bakterial, virus va zamburug' kasalliklari. 3.1.3. Ipak qurtining zararkunandalari va ularga qarshi kurash chora-tadbirlari	2
Jami:			6

5.2. "Ipakchilik asoslari" fanidan rejalashtirilgan amaliy mashg'ulotlarining kalendar tematik rejası

Amaliy mashg'ulotlarning			
№	mavzulari	rejası	soat
1.	Inkubatoriyani tanlash va tashkil etish.	1.1. Inkubatsiya to'g'risida tushuncha. 1.2. Inkubatoriyani tanlash va tashkil etish. 1.3. Urug'ni inkubatsiyaga qo'yish muddatini aniqlash. 1.4. Ipak qurti urug'ini jonlantirish usullari.	2
2.	Ipak qurtining seleksiyasi va urug'chiligini o'rganish.	2.1. Ipak qurtining seleksiyasini o'rganish. 2.2. Ipak qurtining urug'chiligini o'rganish.	2
3.	Pillalarni g'umbagini o'ldirish va quritish.	3.1. Pillalarning g'umbagini o'ldirish va quritish. 3.2. Quruq pillalarni saqlash va topshirish.	2
Jami:			6

5.3. "Ipakchilik asoslari" fanidan rejalashtirilgan laboratoriya mashg'ulotlarining kalendar tematik rejası

laboratoriya mashg'ulotlarining			
№	mavzulari	rejası	soat
1.	Ipak qurtini morfologik tuzilishi.	1.1. Ipak qurtini morfologik tuzilishi.	2
2.	Ipak qurtini anatomik tuzilishi.	2.1. Ipak qurtini anatomik tuzilishi.	2
3.	Qurtxonalarni tayyorlash va	3.1. Qurtxonalarni tayyorlash va	2

	dezinfeksiya qilish.	dezinfeksiya qilish.	
4.	Pillalarni morfologik belgilari, pillalarni terish, topshirish va navlarga ajratish.	4.1. Pilla o'rash agrotexnikasini pillalarning etilishiga ta'siri. 4.2. Pilla terish, navlarga ajratish va qabul punktlariga topshirish. 4.3. Pillalarni guruhga ajratish 4.4. Tirik pillalarni pillaxonlarga topshirish 4.1. Tirik pillalarni davlat standartiga muvofiq navlarga ajratish.	2
Jami:			8

VI. "Ipakchilik asoslari" fanidan rejalashtirilgan talabalar mustaqil ta'limining kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Amalga oshirish mexanizmi	Hajmi (soatda)
1.	Ipakchilikni kelib chiqish tarixi, rivojlanishi va O'zbekistonda Ipakchilikni rivojlantirish istiqbollari	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	2
2.	Ipak qurtining anatomik tuzilishi va tanasida kechadigan fiziologik jarayonlar.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	2
3.	Ipak qurti davrlari bo'yicha jinsiy farqi va belgilari.	Referat yozib, tayyorlash.	2
4.	Inkubatoriyani tanlash, tayyorlash va dezinfeksiya qilish.	Adabiyotlardan foydalanib referat yozib tayyorlash	2
5.	Ipak qurtida tuxumdonning tuzilishi va rivojlanishi	Adabiyotlardan foydalanib induvidual topshiriqlarni bajarish.	2
6.	Ipak qurtida urug'donning tuzilishi va rivojlanishi	Adabiyotlardan foydalanib induvidual topshiriqlarni bajarish.	2
7.	Ipak qurtida tuxumning otalanishi	Adabiyotlardan foydalanib induvidual topshiriqlarni bajarish.	2
8.	Ipak qurtida tuxumda embrionning hosil bo'lishi va rivojlanishi	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	2
9.	Ipak qurtida urug'da embrionning rivojlanish bosqichlari	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	2
10.	Ipak qurtida embrionning rivojlanish bosqichini aniqlash usullari	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish.	2
11.	Barg tayyorlash va saqlash	Referat yozib, tayyorlash.	2
12.	Qurtxonadagi harorat, namlik, yorug'lik	Adabiyotlardan foydalanib	2

	va havo almashinishni aniqlash	indivudial topshiriqlarni bajarish.	
13.	Dasta turlari va ularni tayyorlash hamda foydalanish tartibi.	Referat yozib, tayyorlash.	2
14.	Yetilgan qurtlarni pilla o'rashga tayyorlash va pilla o'rash biodinamikasi	Internet ma'lumotidan foydalanib, konspekt qilish	2
15.	Qurt boqishni mexanizatsiyalashtirish.	Internet ma'lumotidan foydalanib, konspekt qilish	2
16.	Pillalarni terish, losdan tozalash va saqlash texnologiyasi.	Adabiyotlardan foydalanib, amaliy topshiriqlarni bajarish.	2
17.	Pillalarni qabul qilish va Davlat Standartiga muvofik navlarga ajratish	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish.	2
18.	Ipak qurtini yangi zot va duragaylarining biologik tasnifi.	Internet ma'lumotidan foydalanib, konspekt qilish	2
19.	Ipak qurti urug'chiligi va urug'chilik korxonalarining faoliyati	Internet ma'lumotidan foydalanib, konspekt qilish	2
20.	Ipak qurti urug'ini tayyorlash va saqlashning yangi texnologiyasi	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	2
21.	Sellyulyar usulda duragay urug' tayyorlashning texnologik sxemasini o'rganish	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	4
22.	L.Paster tomonidan taklif qilingan kasallikdan xoli bo'lgan urug' tayyorlashning usullari bilan tanishish	Referat yozib, tayyorlash.	4
23.	Tut ipak qurtining partenogenezi va androgenezi	Adabiyotlardan foydalanib referat yozib tayyorlash	4
24.	Tut daraxti to'g'risida umumiy ma'lumotlar va o'simliklar sistematikasida tutgan o'rni	Adabiyotlardan foydalanib indivudial topshiriqlarni bajarish.	4
25.	Tut daraxtining geografik tarqalishi va foydalaniladigan asosiy turlari	Adabiyotlardan foydalanib indivudial topshiriqlarni bajarish.	4
26.	Tut daraxtini tuzilishi va organlarining bajaradigan vazifalari	Adabiyotlardan foydalanib indivudial topshiriqlarni bajarish.	4
27.	Tut daraxtining rivojlanishiga ekologik omillarning ta'siri	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	4
28.	Ona tutzorlarni tashkil qilish, parvarishlash va tut urug'ini tayyorlash, saqlash hamda sifatini tekshirish	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	4